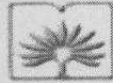

رسانه و مسئولیت مدنی

عسکراوچی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: اوجی، عسگر، ۱۳۵۲ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: رسانه و مسئولیت مدنی / عسگر اوجی.
مشخصات نشر	: بازاندیشی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۷ ص.
شابک	: 978-600-98136-8-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: مسئولیت (حقوق) -- ایران
موضوع	: Liability (Law) -- Iran
موضوع	: رسانه‌های گروهی -- ایران -- جنبه‌های حقوقی
موضوع	: Mass media -- Legal aspects -- Iran
رده بندی کده	: ۱۳۹۶ ۵۷۸/الف/۳۹/کمه
رده بندی دیویی	: ۲۴۶/۵۵۰۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۲۳۴۷۸

رسانه و مسئولیت مدنی

مؤلف: عسگر اوجی

انتشارات: بازاندیشی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

صفحه آرایشی: موسسه حامی پژوهش

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۱۳۶-۸-۱

طرح جلد: آرش جهانی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

تلفن مرکز پخش: ۰۹۹۰۹۷۶۶۷۲۷

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۰	 فصل اول
۱۰	 کلیات
۱۷	 فصل دوم
۱۷	 نقش کلی بر مسئولیت
۱۷	 مدنی رسانه ها
۴۷	 فصل سوم
۴۷	 نظریات حقوقی مسئولیت مدنی و انطباق آن با وظایف رسانه ها
۴۷	 و تقصیر رسانه ها
۹۵	 فصل چهارم
۹۵	 ضرر
۱۳۱	 فصل پنجم
۱۳۱	 نتیجه گیری
۱۴۳	 منابع و مآخذ

مقدمه

نظام حقوقی ایران، از مصادیق مدون بوده و جبران خسارت وارده به اشخاص ناشی از تقصیر و تحقیر ضرر، به عنوان اصلی مهم و اثر گذار پذیرفته شده، حتی این موضوع دارای مبانی سرعی نیز هست که در علم حقوق به نام مسئولیت مدنی نامیده می شود مسئولیت مدنی و برمیم خسارت وارده به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی، بیش از آنکه جنبه مجازات داشته باشد، جبران خسارت وارده در نظر دارد. به بیان دیگر بیش از آنکه به جامعه و نظم عمومی ارتباط داشته باشد، به حفظ و جبران منافع فرد زیان دیده توجه دارد. این نکته در دکترین حقوق خصوصی اصل است، که هر کس به دیگری خسارتی وارد کند، موظف و ملتزم به جبران آن است. حال آنکه خسارت وارده مبتنی بر بی احتیاطی و بی مبالاتی و بدون قصد و نیت و جرمانه باشد و یا عمد و از روی سوء نیت، این التزام و وظیفه جبران خسارت، مبتنی بر قانون ارتعاع مقدس است. استفاده از حقوق جزا به عنوان آخرین راه حل امروزه مورد اتفاق همه حقوقدانان است.

اما بررسی رسانه های همگانی و تحمیل بار مسئولیت به آنان، پهنه مختص به خود داشته و پایه و اساس منحصر به خود را دارد. مبانی مسئولیت مدنی و تراویده فرهنگ حقوقی کشورهاست و ارتباط حقوقی نظامهای قضائی و قانونی موجب تاثیر گذاری رسانه ها در خصوص موضوع مسئولیت است.

تحمیل مسئولیت بر رسانه ها قطعاً بی ارتباط با نقش این رسانه ها و میزان و حدود تاثیر گذاری آن نیست. این تحمیل باید به نوعی قابل انتساب باشد که کارکرد ها و وظایف خاص رسانه ها را تحت تاثیر قرار ندهد، آزادی انتقاد، آزادی اطلاعات و اخبار جلوه هایی از آزادی بیان هستند، آزادی رسانه هادر کنار آزادی انتقاد به اندازه ای اهمیت

دارد که مظهر تمدن و بیانگر میزان رشد و بیداری یک ملت به شمار رفته و گستردگی و رشد رسانه ها، به دلیل تأثیری که در نظارت بر امور عمومی و حکومت دارد، به منزل چشم و گوش یک ملت شمرده شده است نظارت و هدایت جامعه از وظایف عمده مطبوعات و رسانه ها بنحو کلی است. در حقیقت، این نظارت و هدایت نمونه ای از مشارکت مردم بر جریان امور است و رسانه ها از طریق برجسته سازی نقش بسیار مهمی در ایجاد تفکر و ذهنیت عام جامعه در مسئله مطروحه خویش دارند. درست که برای صیانت از نظم جامعه، حقوق جزا باید به عنوان آخرین حربه به کار گرفته شود، لیکن در صورتی که ابزارهای حقوقی و اداری وجود دارد، دیگر نوبت به حقوق جزا نمی رسد. این گفته موافق اصل فرعی بودن حقوق جزاست. بنابراین کسی معترض استفاده از حقوق جزا به عنوان آخرین راه حل و در نتیجه، جلوگیری از بروز برخورد کیفری نیست، منتها پرسش اساسی این است، که اگر سایر ابزارها نارسا بودند، ناگزیر نیاز به تدابیر حقوق جزاست. بنابراین آنچه که در برخورد با مسائل و مباحث رسانه ها اولین اهمیت را دارد، برخورد از حیث حقوقی و مدنی آن، از جمله تحمیل بار مسئولیت حقوقی از بابت تخلفات است.

رسانه های گروهی، مخصوصاً مطبوعات بعنوان رکن چهارم دموکراسی زمینه ساز دسترسی مردم به اخبار واقعی، از منابع معتبر، و اصحاب رسانه نیز بعنوان امضاء جامعه، اصولاً باید تلاشی در جهت رعایت این امانت و عدم نقض حریم خصوصی اشخاص و یا هتک حرمت و یا انتشار غیر مجاز دادگاه و تبلیغات گمراه کننده و یا نقض حقوق پدید آورندگان آثار فکری و نقض علائم تجاری داشته باشند. در صورت وجود سوء نیت نیز می بایست مورد تعقیب کیفری با رعایت تشریفات خاص قرار گیرند، ولی باید توجه داشت که عدم وجود سوء نیت، مانع از جبران خسارت مدنی زیان دیده نخواهد بود آنچه که مسلم است قواعد مسلم حقوقی در تشخیص مسئولیت و تعیین مسئول در زیانهای رسانه ای نباید نادیده انگاشته شود مثلاً اصل شخصی بودن مجازاتها در

مسئولیت کیفری و اصل ضرورت جبران ضرر در مسئولیت مدنی که از اصول مسلم حقوق می باشند و باید مورد توجه باشند.

حال باید دید که در نظام حقوقی ایران از اشخاصی که بر اثر فعالیت رسانه ها دچار خسارت شده اند چگونه حمایت می گردد؟ در این کتاب تلاش گردیده ضمن تبیین مفهوم مسئولیت مدنی، اصول مبتنی بر رسانه های مختلف از جمله رسانه های مکتوب، صوتی و تصویری و دیجیتالی و رایانه بررسی و قوانین حاکم بر آن از حیث مسئولیت مدنی مورد بررسی قرار گیرد و سپس به ارکان مسئولیت مدنی رسانه ها توجه، و مصادیق عوامل ایجاد کننده مسئولیت حقوقی بررسی گردد، و پیشنهادات مرتبط با تدوین مقررات خاص در جهت تحمیل بار مسئولیت مدنی بجای مسئولیت کیفری بر رسانه ها ارائه شود.